

El centre balear: d'UM al PI

La història del centrisme regionalista i/o nacionalista a Mallorca i les Illes s'inicià quan Josep Melià Pericàs es posà al davant d'Unió Autonomista (UA) el 1977, un conglomerat de partits i grups nacionalistes de centre i centre-esquerra que s'havien format els dos anys anteriors. El resultat va ser un fracàs absolut. A les eleccions generals d'aquell any UA no quedà ni remotament a prop d'obtenir escó. La formació va desaparèixer i Melià ingressà a la Unió del Centre Democràtic (UCD), el partit liderat per Adolfo Suárez.

Entre 1978 i 1982 no sortiren més experiments semblants. Però amb la crisi de la UCD, a partir de 1981, un grup de centristes ho intentà de bell nou. El setembre de 1982, dos mesos abans de les eleccions que guanyà el PSOE de Felipe González, qui havia estat president del partit centrista a Balears i de l'ens pre-autonòmic –anomenat Consell General Interinsular– així com senador, Jeroni Albertí, abandonava el partit per crear-ne un de nou, regionalista i de centre: Unió Mallorquina, el qual es presentava en públic a mitjan octubre.

Entre 1983 i 1987 UM no tingué rival a l'espai centrista. Però de resultes de la crisi que va patir el Centre Democràtic i Social (CDS, fundat el 1982 per Suárez) entre 1987 i 1991, un grup de militants a les Illes liderats per Melià (havia abandonat UCD seguint el seu amic Suárez per passar al CDS) abandonà la formació i creà Centristes de Balears, amb la pretensió d'ocupar el mateix espai que ocupa Convergència Democràtica a Catalunya. Una aspiració que també tenia Albertí per a la seva UM. De la mateixa manera, un ex-senador del PSOE, Gregori Mir, fundà Unió Balear amb el mateix objectiu. Com que tots entenien que tres partits per a tan poc espai eren massa, se celebraren moltes converses entrecruades per mirar d'arribar a acords per unir-se. Però cap no quallà. UM finalment es va aliar –producte d'una crisi interna que acabà amb la defenestració d'Albertí– amb el PP per anar a les eleccions autonòmiques

Des de les primeres eleccions, el 1977, diferents partits han intentat ocupar el centre regionalista i/o nacionalista a Mallorca i Balears.

ques de 1991. En les quals un altre partit regionalista també participà, Unió Independent de Mallorca, amb la intenció d'ocupar l'espai UM, i que aconseguí un escó.

Passats els comicis, doncs, hi havia UM, UIM, CB i –quasi ja esvait– UB. Quatre sigles per a un mateix espai.

Unió Mallorquina. El mes de setembre de 1992 el president conservador Gabriel Cañellas destituí la consellera de Cultura, Esports i Educació, Maria Antònia Munar, d'UM. En el congrés del partit regionalista a finals d'any, ella i un grup d'acòlits pegà un cop intern i agafà el control del partit. Quedaven molt pocs militants –la majoria amb càrrecs s'havien passat al PP– i feia l'efecte de ser una formació a punt de desaparèixer. Aleshores Munar pactà amb la UIM de Pascual i la CB de Melià una refundació de tot l'àmbit regionalista i nacionalista de centre. Naixia així, el març de 1993, una nova Unió Mallorquina, definida com a nacionalista de centre liberal, que era la suma dels tres partits.

La història d'UM a partir d'aleshores és prou coneguda. A les eleccions autonòmiques de 1995 aconseguí dos escons i pactà amb l'esquerra per governar el Consell Insular de Mallorca, del qual fou presidenta Munar durant els 12 anys següents, gràcies a acords, novament, tant amb l'esquerra (1999) com amb la dreta (2003). El 2007 deixà de ser presidenta del Consell per passar a ser-ho del Parlament balear, després d'un

JOAN BELLA

Jeroni Albertí fundà el 1982 Unió Mallorquina, el partit centrista regionalista i, des de 1993,

nou pacte amb els partits esquerrans. Al llarg de més de 15 anys, doncs, UM va ser la clau per formar governs tant al Consell de Mallorca com a la Comunitat Autònoma quan no hi hagué majories absolutes. Els escàndols de corrupció i les aferrissades lluites internes portaren el partit a una degradació tan intensa que el febrer de 2011 el president orgànic, Josep Melià i Ques –fill de l'altre Melià–, juntament amb la resta de la direcció, decidiren fer desaparèixer UM i crear una nova formació en el seu lloc, Convergència per les Illes (Cxi).

En paral·lel, el mateix mes de febrer, el diputat i portaveu del PP al Consell de Mallorca, Jaume Font, abandonà el partit conservador i fundà el març un nou grup, Lliga Regionalista, amb la intenció de disputar a Cxi l'espai centrista i regionalista. Se celebraren converses per concórrer junts a les eleccions autonòmiques de 2011, però no va ser possible. El resultat va ser que cap dels dos no obtingué representació. Poc després d'aquells comicis, Font i Melià parlaren en diverses ocasions i

EFE

nacionalista de centre que desaparegué el 2011. Maria Antònia Munar fou la presidenta d'UM entre 1992 i 2007, i convertí el seu partit en el pivot de la política balear. Josep Melià Ques va ser el darrer president d'UM i actualment és el vice-president del PI.

coincidiren que per separat no tenien res a fer, mentre que junts podrien tenir opcions de futur. Decidiren fer les coses a poc a poc. Renunciaren a presentar-se a les generals de 2011 i a les europees de 2014. L'objectiu havia de ser només un: les autonòmiques de 2015.

El PI. De les converses mantingudes entre els dos líders centristes finalment quallà un procés polític que culminà amb la creació d'un nou partit en el qual es fusionava la militància de la Lliga i la major part de la de CxI. Així naixia el març de 2013 Proposta per les Illes, el PI. Amb l'aspiració d'ocupar tot l'espai centrista –el seu líder es defineix de centre autonomista en l'entrevista de les pàgines següents– i d'aconseguir escons al Parlament el pròxim mes de maig.

És factible l'objectiu del PI d'assolir representació malgrat ser extraparlamentari? Fa quatre anys la Lliga Regionalista va obtenir 12.313 vots, un 3,6%, mentre que CxI en sumà 12.922, un 3,5%. Font i la resta de dirigents calculen que una part important d'aquests 24.000 sufragis glo-

bals del regionalisme i del nacionalisme de centre podran ser per al PI. No tots, perquè són conscients que en operacions d'aquest tipus sempre hi ha una pèrdua que, segons els casos coneguts a Balears, oscil·la entre un 30% i un 40% amb relació a la suma de vots que tingueren els partits quan anaven per separat. És a dir que en teoria el PI surt amb una forquilla de vot assegurada que va dels 14.500 als 18.000. L'any 2011 el mínim per obtenir representació al Parlament per Mallorca va estar en 17.110 sufragis (el 5% sobre els 342.214 emesos). Per enguany, el líder, Jaume Font, és conscient que la irrupció de Podem pot fer votar més gent –fa quatre anys participà un 61%–, cosa que faria augmentar el nombre de vots absoluts que representaria el 5%. Si per exemple participessin quatre punts percentuals més, significaria uns 30.000 vots addicionals, és a dir que el total de sufragis a candidatures seria aproximadament d'uns 370.000, el 5% dels quals sumaria 18.500 vots. Tot és pura elucubració teòrica, però dóna una idea dels marges entre els quals es mouen

les possibilitats del PI d'obtenir representació. Font es mostra –vegeu entrevista– convençut que la xarxa territorial que ha teixit el partit en els dos anys de vida és prou sòlida per donar per fet que superaran el tall dels 5 punts i obtindran escons al Parlament.

Per una altra banda, el PI aporta una novetat rellevant respecte als seus predecessors: se centra molt més en la pràctica política que en la teorització ideològica. Refusa definicions típiques com regionalista o nacionalista, no qüestiona Espanya, no manifesta cap interès polític per Catalunya en general i CDC en particular –tant l'una com l'altre foren les grans referències per a aquest tipus de formacions a les Illes–, rebutja de pla la catalogació de catalanisme polític... i, en fi, fa de la pràctica que anomena “autonomisme econòmic” la seva principal raó de ser.

És la recepta que espera que li atorgui l'èxit que els altres experiments del mateix àmbit no han assolit.

Miquel Payeras